Lausunto Ylä-Savon jätehuoltolautakunnalle sekajätteen kuljetusjärjestelmästä

Ympäristölautakunta 30.9.2026 § 34
339/11.03.07/2026

Valmistelija ympäristöasiantuntija Emmi Halonen, 040 488 3723, emmi.halonen@lapinlahti.fi

Ylä-Savon jätehuoltolautakunta on päättänyt 11.4.2024 § 13 jatkaa sekajätteen jätteenkuljetusten järjestämistä kiinteistön haltijan järjestämänä Iisalmessa, Keiteleellä, Kiuruvedellä, Lapinlahdella, Sonkajärvellä ja Vieremällä. Jätehuoltolautakunnan tekemästä päätöksestä jätettiin määräajassa valitus Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Itä-Suomen hallinto-oikeus on päätöksellään 16.6.2025 nro 1356/2025 kumonnut Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan valituksenalaisen päätöksen 11.4.2025 (§ 13) ja palauttanut asian jätehuoltolautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Päätöksessään Itä-Suomen hallinto-oikeus on todennut, ettei asiassa ole osoitettu, että jätelain 37 §:n 1 momentin edellytykset kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen käyttöönotolle täyttyisivät Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan alueella, joten jätehuoltolautakunnan päätös on lainvastainen.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunta on käsitellyt asiaa uudelleen kokouksessaan 10.9.2026 (§ 18). Päätöksenteon tueksi konsultti on laatinut selvityksen nykyisen kuljetusjärjestelmän toimivuudesta ja arvioinut, täyttääkö se jätelain asettamia ehtoja. Ylä-Savon jätehuoltolautakunta pyytää Lapinlahden kunnan ympäristölautakunnan lausuntoa siitä, täyttääkö kiinteistön haltijan järjestämä sekajätteenkuljetus jätelain 37 ja 35 §:n mukaiset edellytykset alueella. Lausunto pyydetään toimittamaan 19.10.2026 mennessä osoitteeseen kirjaamo@iisalmi.fi tai Iisalmen kaupunki, kirjaamo, PL 10, 74101 Iisalmi.

Ote Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan kokouspöytäkirjasta 10.9.2026 (§ 18) sekä kuljetusjärjestelmäselvitys on liitetty ympäristölautakunnan kokouksen oheismateriaaleihin.

Asian taustaa

Jätelain 32 §:n mukaan kunnan on järjestettävä kotitalouksien, oman hallintonsa sekä näiden kanssa yhdessä kerättävien liikehuoneistojen yhdyskuntajätteiden huolto. Jätehuolto on välttämättömyyspalvelu, jonka on toimittava kaikissa oloissa, kaikkina aikoina ja kaikilla alueilla.

Jätelain 35 §:ssä on tämän varmistamiseksi säädetty yleiset vaatimukset, jotka tulee täyttää kuljetusjärjestelmästä riippumatta. Nämä vaatimukset ovat:

1. Kuljetus on järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.
2. Jätteenkuljetuksessa on noudatettava kunnan jätehuoltomääräyksiä.
3. Jäte on kuljetettava kunnan määräämään vastaanotto- tai käsittelypaikkaan.

Jätelain määrittämänä pääsääntönä on kunnan järjestämä ja kilpailuttama jätteenkuljetus (JL 36 §). Jätelain mukaan on kuitenkin mahdollisuus valita myös kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus, mikäli kaikki jätelain määrittämät edellytykset täyttyvät (JL 37 §):

1. Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus täyttää jätelain 35 § 2 momentissa säädetyt edellytykset eli jätteen kuljetuspalveluja on tarjolla kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.
2. Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.
3. Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetusjärjestelmän vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan teettämän selvityksen (Etteplan Finland Oy 2026) perusteella nykyisen kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen ei voida todeta yksiselitteisesti täyttävän kaikkia jätelain 37 ja 35 § mukaisia ehtoja toimialueella sekajätteen kuljetusten osalta. Keskeisimmät haasteet nykytilassa liittyvät selvityksen mukaan kuljetusten kattavuuteen (koko kiinteistökantaan peilaten alhainen liittymisaste), tiedonsiirtoon kuljetusyrityksiltä viranomaiselle, asukkaiden yhdenvertaiseen asemaan, jätehuoltomääräysten noudattamiseen ja kuljetusten seurantaan ja ohjattavuuteen. Selvityksessä todetaan, että joidenkin jätelain kriteerien osalta edellytysten täyttymisen arviointi ei ole yksiselitteistä käytettävissä olevien tietojen perusteella ja vaatisi tarkentavia selvityksiä sekä myös kriteerien arviointiperusteiden täsmentämistä.

Ympäristölautakunnan lausunto

Kuljetusjärjestelmäselvityksen perusteella ympäristölautakunta katsoo, että jätelaissa asetetut edellytykset kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle täyttyvät alueella pääosin. Kuljetuspalveluita on tarjolla luotettavasti ja kohtuullisin ehdoin, jätteet toimitetaan kunnan osoittamaan paikkaan, pääosin vaikutukset kotitalouksiin ja yrityksiin arvioidaan myönteisiksi, eikä jätteenkuljetuksen katsota nykyisellään aiheuttavan merkittävää vaaraa tai haittaa ympäristölle tai terveydelle. Selvityksessä on kuitenkin arvioitu, että jätelain edellytykset eivät täyty syrjimättömyyden, palvelujen tarjonnan kattavuuden, jätehuollon palvelujen kehittämisen ja viranomaisvaikutusten osalta.

Selvityksessä kuljetuspalveluiden tarjonnan kattavuutta (jätelain 35 § 2 mom.) on arvioitu jätteenkuljetukseen liittyneiden kiinteistöjen määrän perusteella. Esimerkiksi Lapinlahdella jätteenkuljetukseen liittymisaste on vakituisilla asuinkiinteistöillä 72 % ja vapaa-ajan kiinteistöillä 17 %, kun mukaan lasketaan myös mahdollisesti tyhjillään olevat asunnot, joille ei ole haettu poikkeamista jätteenkuljetukseen liittymisestä. Ympäristölautakunnan näkemyksen mukaan liittymisasteesta ei voida suoraan päätellä, etteikö palveluita olisi kattavasti tarjolla. Selvityksessä on todettu, että ei ole tiedossa alueita, joilla kuljetuspalveluita ei olisi tarjolla tai joilla jäteastioiden tyhjennykset jäisivät järjestelmällisesti toteutumatta palveluntarjonnan puutteen vuoksi.

Alhainen liittymisaste tai se, ettei poikkeamista jätteenkuljetukseen liittämisestä haeta silloin kun kiinteistöä ei käytetä, on kuitenkin selkeästi valvonnallinen ongelma. Valvontaa hankaloittaa toiminnan jakautuminen usealle taholle ja tiedonkulun ongelmat viranomaisen suuntaan. Kun jätteenkuljetuksia ei pystytä tehokkaasti valvomaan, kasvaa riski jätteen epäasianmukaiselle käsittelylle, kuten jätteen dumppaamiselle ja polttamiselle, mistä voi aiheutua ympäristö- ja terveyshaittoja. Lapinlahdella ympäristövalvonnan tietoon on tullut yksittäisiä jätteenpolttoepäilyjä. Roskaantumistapauksia ilmenee myös, mutta niiden yhteyttä jätteenkuljetukseen liittymiseen on usein hankala arvioida.

Kaikkien jätelaissa asetettujen edellytysten on täytyttävä, jotta päätös pysyä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa voidaan tehdä. Selvityksen perusteella ei voida yksiselitteisesti todeta, että edellytykset täyttyisivät, erityisesti hinnoitteluun liittyvän yhdenvertaisuuden, viranomaisten toiminnan ja jätehuollon kehittämisen osalta.

Esittelijä

Ympäristöasiantuntija

Päätösehdotus

Ympäristölautakunta päättää antaa Ylä-Savon jätehuoltolautakunnalle edellä esitetyn lausunnon.

Päätös

Ympäristölautakunta päätti antaa Ylä-Savon jätehuoltolautakunnalle edellä esitetyn lausunnon.